

У цьому контексті виділяється Полтавська область, де частка цього податку становить 98,5 %, відповідно, найменшою з усіх областей тут є частка податку на доходи від підприємницької діяльності (0,5 %) та податку, утриманого з операцій продажу та здачі в оренду рухомого та нерухомого майна (0,4 %). Значною питомою вагою податку, утриманого з доходів від трудової діяльності членів домогосподарств (понад 97 %) характеризуються також Волинська, Миколаївська, Донецька області. Найменша частка (93,5 %) – у Тернопільській області, яка входить у трійку областей із найменшою кількістю зайнятого населення (після Чернівецької та Кіровоградської областей).

Висновки. Визначальним чинником фінансового регулювання доходів фізичних осіб у ринковій економіці є не його фіскальне значення, а соціальна спрямованість. На жаль, на сьогодні умова соціальної спрямованості оподаткування доходів фізичних осіб в Україні не виконується, що вимагає в майбутньому удосконалення такої системи оподаткування. З огляду на визначальний вплив податку з доходів фізичних осіб, отриманого з надходжень від їх трудової діяльності, існує об'єктивна необхідність більш детального вивчення саме цієї сфери фінансового регулювання доходів домогосподарств, що і буде предметом подальших досліджень.

Література

1. Шаблій О.І. Соціально-економічна географія України : навч. посібн. / О.І. Шаблій та ін. / за ред. О.І. Шаблія. – Львів : Вид-во "Світ", 2000. – 678 с.

Кощенко К.В. Оценка налогового регулирования доходов домохозяйств

Исследованы инструменты финансового регулирования доходов домохозяйств и обосновано влияние государства на размер их доходов через механизм налогообложения, который сводится к: налогообложению трудовых доходов членов домохозяйств; налогообложению доходов от предпринимательской деятельности; налогообложению доходов от финансово-инвестиционной деятельности; налогообложению доходов от операций с имуществом, которое находится в собственности членов домохозяйства.

Ключевые слова: финансовое регулирование, налоговое регулирование, доходы домохозяйств, трудовые доходы, доходы от предпринимательской деятельности, доходы от финансово-инвестиционной деятельности, доходы от операций с имуществом.

Koschenko K.V. Evaluation of the tax adjusting of profits of house-economy

In the article investigational instruments of the financial adjusting of profits of house-economy and grounded influence of the state on the size of their profits through the mechanism of taxation, which is erected to: taxation of the earned incomes of members of house-economy; taxation of profits is from entrepreneurial activity; taxation of profits from financially investment to activity; taxation of profits is from operations with property which is in the property of members of house-economy.

Keywords: financial adjusting, tax adjusting, profits of house-economy, earned incomes, profits, from entrepreneurial activity, profits from financially investment to activity, profits from operations with property.

УДК 658:005.336.1

Доц. В.І. Куцик, канд. екон. наук;
магістрант М.В. Олійник – Львівська КА

УПРАВЛІННЯ РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯМ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Доведено необхідність визначення механізму управління ресурсозбереженням на підприємстві в умовах ринкових відносин. Запропоновано модель ресурсозбереження на підприємстві, яка враховує інституційні основи організації, аналізу, мотивації, планування управлінських рішень щодо використання ресурсів підприємства.

Ключові слова: ресурсозбереження, підприємство, управління, механізм, ринкові відносини.

Постановка проблеми. Створення ефективного механізму ресурсозбереження є важливим завданням, оскільки він має забезпечити високу ефективність ресурсоспоживання підприємства як на етапі формування ринкових відносин, так і за умови повноцінного функціонування інститутів економіки. З огляду на те, кінцева мета і завдання економічної діяльності підприємства полягають у намаганні задовольнити різні його потреби при обмеженості виробничих ресурсів.

Актуальним є визначення механізму управління ресурсозбереженням на підприємстві в умовах ринкових відносин. Відтак, необхідність механізму управління ресурсозбереженням полягає у досягненні певного збільшення реалізації продукції за умови незмінних або менших витрат матеріальних ресурсів, зменшення її собівартості, зростання прибутку, повнішого використання потенційних господарських потужностей і поліпшення ділової активності підприємства в умовах ринкових відносин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні і прикладні засади управління ресурсозбереженням на підприємстві та його окремими сферами діяльності розглянуто у загальноприйнятих концептуальних положеннях теорії менеджменту, викладених у працях вітчизняних та західних науковців: І. Ансоффа, Г. Атаманчука, І. Герчикової, П. Друкера, М. Кизима, М. Мескона, В. Пономаренка, Ф. Тейлора, А. Томпсона, Ф. Хедоурі. Вагомий внесок у розробку теоретичних і прикладних проблем ресурсозбереження зробили такі українські та російські науковці: А. Бреславцев, М. Іванов, О. Кролі, Н. Конищева, В. Коршунов, Н. Кушнірович, О. Лапко, Д. Липницький, А. Невелєв, А. Оксанич, П. Орлов, І. Подольний, Я. Розенберг, В. Сіренко, Т. Сигарьова, Г. Соколовська, Р. Фатхутдінов, Л. Хижняк, М. Чумаченко.

Високий ступінь невизначеності ринкового середовища ускладнює застосування методів прийняття управлінських рішень, які дають змогу забезпечити реалізацію механізму ресурсозбереження. Тому проблема забезпечення ефективної діяльності підприємств за допомогою механізмів як сукупності технологічних прийомів, засобів впливу на ефективність систем управління, використання потенціалу потребує подальших досліджень.

Постановка завдання. Мета роботи полягає у визначенні ринкової моделі ресурсозбереження на підприємстві, як комплексу закономірних зв'язків і відносин між тими елементами, які відображають кожну з підсистем цілісної системи управління ресурсами підприємства. Причому важливо виокремити концептуальні моменти необхідності управління ресурсозбереженням

на підприємстві, які визначають основні напрями подальших науково-методичних розробок.

Виклад основного матеріалу. Підприємство як складна соціально-економічна система є одночасно суб'єктом і об'єктом, володіє різноманітними можливостями реагування на дію зовнішніх факторів та впливає на внутрішні фактори, що виникають внаслідок діяльності самого підприємства. З огляду на те, управління ресурсозбереженням на підприємстві доцільно розглядати як управління динамічною системою через взаємодію його внутрішніх соціальних і економічних процесів із зовнішнім середовищем на основі їх комплексного дослідження та нової методології вибору стратегії комплексного управління ними [4, с. 8].

Більше того, на сучасному етапі розвитку виробничо-господарських відносин забезпечення підприємств необхідними для ефективної діяльності ресурсами є одним із найважливіших завдань управління. Однак саме обмеженість ресурсів є основною причиною кризових явищ, які виникають у виробничо-господарських системах в умовах зростання темпів промислового виробництва і збільшення обсягів споживання. Саме від ефективності використання ресурсів залежить кінцева результативність діяльності підприємства. Очевидно, що проблеми соціально-економічного розвитку спричинені не лише обмеженістю окремих видів природних ресурсів, які використовуються у виробничо-господарській діяльності підприємств, а й інших принципово важливих для розвитку видів ресурсів, таких як: матеріальні, інформаційні, фінансові та ін. Водночас, постійний вплив факторів обмеження на діяльність суб'єктів господарювання спричиняє економічно і соціально стресові ситуації, які негативним чином впливають на соціально-економічний розвиток як окремих підприємств, так і економічних систем загалом [1, с. 3].

Однак, незважаючи на актуальність і високу ефективність, впровадження ресурсозберігаючих заходів на підприємствах України, під час їх реалізації сьогодні є проблеми: відсутність джерел фінансування ресурсозберігаючих заходів; суперечливість вітчизняної нормативно-правової бази; недоліки державного планування у сфері ресурсозбереження; визначення його стратегії й тактики; недосконалість системи органів державного керування ресурсозбереженням; неефективне використання економічного інструментарію стимулювання ресурсозбереження; тіньова економіка; дефіцит інформації й кваліфікованих кадрів у цій галузі [6, с. 151].

Тенденції сучасного розвитку економіки України переконливо свідчать про існування і перспективи її подальшого розвитку на базі ресурсовитратних технологій, збереженні високого рівня ресурсомісткості ВВП країни, незбалансованості економічних показників.

Головними причинами, що призводять до критичної високої ресурсоемкості ВВП в Україні й, відповідно, до загрозливого стану навколишнього середовища є: застаріла технологія виробництва й устаткування на вітчизняних підприємствах; відсутність відповідного правового й економічного механізмів, які стимулювали б впровадження програм ресурсозбереження; відсут-

ність відповідного контролю системи ресурсозбереження на підприємстві; недостатній кваліфікаційний рівень працівників тощо.

Відповідно важливим є запровадження на вітчизняних підприємствах механізму ресурсозбереження, який дасть змогу обмежити вплив витрат ресурсної складової виробничої і реалізації продукції на формування і розподіл чистого прибутку. Такий підхід дає змогу ставити питання про розгляд ресурсозбереження як певним чином структурованої системи стратегічного управління підприємством, що передбачає дослідження його умов, результатів і показників поліпшення використання ресурсів на всіх стадіях і рівнях господарської діяльності.

Загальновідомо, ресурсозбереження – це один із важливих напрямів підвищення ефективності виробництва. Основними напрямками ресурсозбереження є впровадження ресурсозберігаючої техніки і технології, які дають змогу знизити матеріаломісткість продукції. Ресурсозбереження досягають також завдяки комплексному використанню сировини, переробці вторинних ресурсів [3, с. 435]. Причому, під ресурсозбереженням на підприємстві розуміють наукову, виробничу, організаційну, комерційну та інформаційну діяльність підприємства, спрямовану на раціональне, комплексне використання й економне споживання всіх видів ресурсів, виходячи з існуючого рівня розвитку техніки і технології за умови одночасного зниження техногенного впливу на навколишнє середовище. Однозначно, процес ресурсозбереження за своїм змістом має економічну природу. По-перше, розширюючи межі задоволення соціально-економічних потреб у межах існуючих ринкових відносин, він значною мірою дає змогу подолати проблему обмеженості ресурсів. По-друге, усуваючи необхідність у первинних, стадіях отримання (відновлення) ресурсу, процес його економії фактично є найбільше ефективним засобом здійснення ресурсозберігаючої політики [2, с. 189].

Враховуючи те, що в умовах ринкових відносин підприємство визначають як відкриту економічну систему ми запропонували модель ресурсозбереження на підприємстві (рис.).

Рис. Ринкова модель ресурсозбереження на підприємстві

Зрозуміло, що ресурсозбереження є складовою підвищення і ділової активності підприємства, вирішення яких забезпечується відповідним економічним механізмом. Причому основними елементами цієї моделі є: запровадження внутрішньогосподарських ринкових відносин; економічного стимулювання виробництва та праці; обґрунтування фінансового забезпечення інвестиційних процесів; регулювання міжгалузевих відносин; забезпечення інноваційного розвитку виробництва.

У межах складної економічної категорії ресурсозбереження доцільно виділяти комплекс закономірних зв'язків і відносин між тими елементами, які відображають кожну з підсистем цілісної економічної системи. Крім цих складових частин і структурних елементів економічної категорії, в ній виділяються окремі ланки економічного механізму. Стосовно управління ресурсозбереженням на підприємстві, також необхідно враховувати безпосередньо ресурсні можливості підприємства, а саме: кадри (трудові ресурси на підприємстві), позаоборотні й оборотні активи, науково-технічний потенціал, нововведення і інвестиції, маркетинг [5, с. 101-105].

Організуючи діагностичний процес стану ресурсозбереження на підприємстві, необхідно будувати його як динамічну процедуру, що починається із проведення простих досліджень складових системи управління. Якщо цих даних недостатньо для встановлення параметрів із заданим ступенем точності, то наступне дослідження (із групи більш важливих) потрібно провести для того, щоб у конкретній ситуації одержати максимальну інформацію.

Отже, система управління ресурсозбереження виявляє стан підприємства й управляє збором інформації, що особливо необхідно на всіх етапах аналізу для вирішення проблеми ухвалення рішення. Показниками якості при цьому виступає стійкість системи, тобто її здатність виконувати свої функції у заданих параметрах під дією зовнішніх і внутрішніх збуджувачів (і насамперед структурних змін). Результат її функціонування – це абсолютний показник, того наскільки стан системи в цей момент відрізняється від її стану в минулому та безпосередньо пов'язаний із рівнем досягнення цілей бізнес-процесів. Показниками результату функціонування системи управління ресурсозбереження на підприємстві є обсяг виробленої (реалізованої) за певний період продукції, валові витрати, чистий прибуток [4, с. 14].

Висновки. Ресурсозбереження на підприємстві необхідно розглядати певним чином як організовану, впорядковану і спрямовану на досягнення конкретних результатів виробничу систему. Функціонування такої соціально-економічної системи спричиняє необхідність створення ефективного економічного механізму раціонального використання ресурсів підприємства, в якому відбувається ринкове саморегулювання і державне регулювання ресурсозбереженням.

Перспективи подальших досліджень полягають у визначенні напрямів інтенсифікації процесу управління ресурсозбереженням на підприємстві. Зокрема потребує дослідження зміни векторів і пріоритетів політики регіонального розвитку, які необхідно пов'язувати з відмовою від ресурсоемних і витратних технологій, а також трансформацією суспільно-економічних від-

носин у напрямі підтримки маловідходних і ресурсозберігаючих моделей виробництва.

Література

1. Дерев'яно Ю.М. Науково-методичні засади забезпечення ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства в умовах обмеженості ресурсів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 – "Економіка і управління підприємствами" / Юрій Миколайович Дерев'яно / Сумський ДУ. – Суми, 2008. – 23 с.
2. Мельник Н.В. Оцінка ефективності ресурсозбереження на рівні підприємства / Н.В. Мельник // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. – 2011. – Вип. 4 (56). – Сер.: Економіка. – С. 187-192.
3. Райберг Б.А. Современный экономический словарь / Б.А. Райберг, Л.Ш. Лозовский, Е.Б. Стародубцева. – М.: Изд-во ИНФРА-М, 1996. – 496 с.
4. Рогоза М.С. Організаційно-економічний механізм забезпечення ефективності діяльності промислових підприємств : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.01 "Економіка, організація і управління підприємствами" / Микола Сгорович Рогоза; НАНУ Ін-т економіки промисловості. – Донецьк, 2006. – 35.
5. Садеков А.А. Ресурсный потенциал предприятия : учебн. пособ. / А.А. Садеков, Л.В. Фролова, Л.В. Шаруга. – Изд. 4-ое, [перераб. и доп.]. – Киев-Донецк : Изд-во ДонДУЭТ, 2004. – 308 с.
6. Социально-экономический потенциал устойчивого развития: практикум / под ред. Л.Г. Мельника, Л. Хенса. – Сумы : ЛТД "Университетская книга". – 2007. – 335 с.

Куцук В.И., Олийник М.В. Управление ресурсосбережением на предприятии

Доказана необходимость определения механизма управления ресурсосбережением на предприятии в условиях рыночных отношений. Предложена модель ресурсосбережения на предприятии, которая учитывает институциональные основы организации, анализа, мотивации, планирования управленческих решений по использованию ресурсов предприятия.

Ключевые слова: ресурсосбережение, предприятие, управление, механизм, рыночные отношения.

Kuchik V.I., Olynyuk M.V. Resource-saving management at an enterprise

A mechanism of resource-saving management is needful at the enterprise under conditions of market relations. The model of the resource-saving at the enterprise is suggested. It takes into account the institutional framework of organization, analysis, motivation, planning of management decisions as to use of enterprise resource.

Keywords: resource-saving, enterprise, management, mechanism, market relations.

УДК 65.012.32:339.37

Доц. В.І. Куцук, канд. екон. наук;
магістрант А.В. Секретарьова – Львівська КА

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ВДОСКОНАЛЕННЯ СТРАТЕГІЇ ЗРОСТАННЯ РОЗДРІБНОГО ТОВАРООБІГУ ПІДПРИЄМСТВА

Доведено необхідність використання системного підходу до вдосконалення стратегії зростання роздрібного товарообігу підприємства. Визначено мету, завдання та принципи вдосконалення стратегії зростання роздрібного товарообігу підприємства. Запропоновано комплекс організаційно-економічних заходів та напрямів удосконалення стратегії зростання роздрібного товарообігу підприємства.

Ключові слова: роздрібний товарообіг, стратегія зростання роздрібного товарообігу, підприємство, управління роздрібним товарообігом.